

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOJE „ANT POLITIKOS LAUŽO – VSD VADOVAS“ („LIETUVOS RYTAS“, 2006-12-04, Nr. 278) PASKELBTOS INFORMACIJOS

2007 m. birželio 7 d. Nr. SPR-15
Vilnius

Š.m. kovo 21 d. žurnalistų etikos inspektorius gavo pareiškėjo Vytauto Damulio (toliau – pareiškėjas) skundą dėl publikacijoje „Ant politikos laužo – VSD vadovas“ („Lietuvos rytas“, 2006-12-04, Nr. 278) paskelbtos informacijos. Skunde pareiškėjas teigia, kad minėtoje publikacijoje buvo paskelbta tikrovės neatitinkanti bei jo garbę ir orumą žeminanti informacija. Prašo: 1) nustatyti, kad skundžiamoje publikacijoje paskleista informacija pažeidė Žurnalistų ir leidėjų profesinės etikos kodekso nuostatų reikalavimus; 2) įspėti laikraščio „Lietuvos rytas“ leidėją UAB „Lietuvos rytas“ apie teisės aktų pažeidimus; 3) pareikalauti, kad leidėjas UAB „Lietuvos rytas“ nustatyta tvarka paneigtų paskelbtą tikrovės neatitinkančią bei žeminančią asmens garbę ir orumą informaciją arba sudarytų pareiškėjui galimybę pačiam atsakyti ir paneigti tokią informaciją; 4) priimtą sprendimą paskelbti „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.

Tirdamas pareiškėjo skundą, žurnalistų etikos inspektorius išsiuntė užklausimą laikraščio „Lietuvos rytas“ vyriausiajam redaktoriui Gedvydui Vainauskui ir skundžiamos publikacijos autorei žurnalistei Birutei Vyšniauskaitei. Užklausime buvo prašoma paaiškinti teiginyje „Redakciją pasiekusi informacija leidžia daryti prielaidas, kad tuos dokumentus išplatino ne kas kitas, o V. Damulis, anksčiau daugelį metų vadovavęs Liustracijos komisijai“ paskelbtos informacijos atitikimą tikrovei įrodančias aplinkybes. Iki pat šiol jokių paaiškinimų Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje negauta.

Pažymėtina, kad asmens garbė ir orumas yra ginami, kai nustatoma šių faktinių aplinkybių visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios žemina asmens garbę ir orumą; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės.

Išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, žurnalistų etikos inspektorius

n u s t a t ė:

Teiginyje „Redakciją pasiekusi informacija leidžia daryti prielaidas, kad tuos dokumentus išplatino ne kas kitas, o V. Damulis, anksčiau daugelį metų vadovavęs Liustracijos komisijai“ yra paskelbta pareiškėją diskredituojanti žinia, jog jis paviešino neskelbtinus dokumentus. Tokios žinios paskelbimu pareiškėjui priskiriamas neteisėtas ir negarbingas poelgis, jis kaltinamas atlikęs teisės ir moralės normų pažeidimą. Ši žinia yra žeminančio asmens garbę ir orumą pobūdžio bei formuoja neigiamą skaitytojų požiūrį į pareiškėją.

Žurnalistai ir viešosios informacijos rengėjai savo veikloje privalo vadovautis pagrindiniais visuomenės informavimo principais, laikytis profesinės etikos normų. Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai. To paties įstatymo 19 straipsnio 2 dalis skelbia, kad draudžiama platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą. Šio įstatymo 41 straipsnio 2 dalies 1 punktas įtvirtina žurnalisto pareigą teikti teisingas, tikslias ir nešališkas žinias, kritiškai vertinti savo informacijos šaltinius, atidžiai ir rūpestingai tikrinti faktus, remtis keliais šaltiniais. Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 38 straipsnis įpareigoja žurnalistus ir viešosios

informacijos rengėjus neskelbti nepagrįstų, nepatikrintų, faktais neparemtų kaltinimų. Paskelbdamas informaciją teiginyje „Redakciją pasiekusi informacija leidžia daryti prielaidas, kad tuos dokumentus išplatino ne kas kitas, o V. Damulis, anksčiau daugelį metų vadovavęs Liustracijos komisijai“ viešosios informacijos rengėjas minėtų nuostatų nesilaikė.

Vadovaudamasis paskleistų duomenų neatitikimo tikrovei, kol juos paskleidęs asmuo neįrodo priešingai, prezumpcija, žurnalistų etikos inspektorius daro išvadą, kad nagrinėjamame teiginyje paskleisti duomenys neatitinka tikrovės ir žemina pareiškėjo garbę ir orumą, kadangi viešosios informacijos rengėjas, turėdamas pareigą įrodyti, kad veikė sąžiningai, siekdamas informuoti visuomenę, to nepadarė.

Žurnalistų etikos inspektorius, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta ir vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 2 dalies 1 ir 2 punktais, 3 dalimi,

n u s p r e n d ė:

1. Įspėti visuomenės informavimo priemonės – laikraščio „Lietuvos rytas“ vyriausiąjį redaktorių G. Vainauską dėl paskelbiant publikaciją „Ant politikos laužo – VSD vadovas“ („Lietuvos rytas“, 2006-12-04, Nr. 278) viešosios informacijos rengėjo padaryto Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 2 dalies, 41 straipsnio 2 dalies 1 punkto bei Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 38 straipsnio pažeidimo.

2. Reikalauti paneigti paskelbtą tikrovės neatitinkančią bei žeminančią pareiškėjo garbę ir orumą informaciją arba sudaryti pareiškėjui galimybę pačiam atsakyti ir paneigti tokią informaciją.

3. Išsiųsti sprendimo kopiją laikraščio „Lietuvos rytas“ vyriausiajam redaktoriui ir pareiškėjui.

4. Viešai paskelbti sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“, Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos interneto tinklalapyje.

Žurnalistų etikos inspektorius sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo dienos.

Žurnalistų etikos inspektorius

Romas Gudaitis